

NIJE PROBLEM U PROPISIMA ZAŠTITE NA RADU, VEĆ U PROVEDBI

Marina Borić, struč. spec. ing. sec., načelnica Sektora za zaštitu na radu Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Visoku razinu sigurnosti i zaštite zdravlja osoba na radu, kao primarni cilj Zakona o zaštiti na radu, moguće je postići samo ako svi sudionici – poslodavci, ovlašteni radnici, stručnjaci zaštite na radu, predstavnici osoba na radu i sve osobe na radu kao i nadležna državna tijela, ulažu napore u jasnu normativnu regulativu, učinkovito i ispravno provođenje propisa te ako međusob-

no surađuju. Od nadležnih državnih tijela, prije svega ministarstva nadležnog za zaštitu na radu, očekuje se da usmjerava odgovarajuće aktivnosti, potičući poslodavce da koriste mogućnost primjene više razine zaštite od minimalno propisane i obvezne.

Na čelnom mjestu Sektora za zaštitu na radu došlo je do kadrovske promjene pa je to bio povod da za časopis i portal "Sigurnost" zamolimo Marinu Borić za intervju.

Nakon rada na poslovima više stručne savjetnice u Zavodu za unapređivanje zaštite na radu, a nakon toga u Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava, Marina Borić, struč. spec. ing. sec., nedavno je zauzela mjesto načelnice Sektora za zaštitu na radu u Upravi za rad i zaštitu na radu Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

U razgovoru smo nastojali ocijeniti neke od ključnih pokazatelja provedbe zaštite na radu u Hrvatskoj, raspraviti pojedine probleme s kojima se u provedbi susrećemo te doznati što se novoga planira i očekuje u narednom razdoblju u sustavu zaštite na radu, i to u specifičnim uvjetima u kojima je potrebno djelovati na poboljšanje zdravlja i sigurnosti na radu, uključujući sprečavanje nesreća na radu i otklanjanje bolesti povezanih s radom.

SIGURNOST: Radnu karijeru u području zaštite na radu "pekli" ste nešto manje od četiri godine u Zavodu za unapređivanje zaštite na radu, u razdoblju u kojem se bilježe intenzivne aktivnosti i pozitivne promjene. Koliko će vam to iskustvo koristiti u obnašanju odgovornih poslova načelnice Sektora?

BORIĆ: Posljednjih pet godina radila sam na poslovima zaštite na radu u javnom i državnom sektoru, od čega tri i pol godine u Zavodu i dvije u Ministarstvu, no u sustavu zaštite na radu sam punih 13 godina. Vjerujem kako će mi najviše biti korisno iskustvo provođenja stručnog nadzora nad radom ovlaštenih pravnih i fizičkih osoba, gdje sam imala prilike vidjeti dobru praksu, ali i aktualne probleme u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu. Volim vjerovati da sam iz oba sustava uzela najbolje što sam mogla te ću stečeno znanje i iskustvo primijeniti u obavljanju ovog posla.

SIGURNOST: Kako ocjenjujete aktualno stanje u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu?

BORIĆ: U proteklih pet godina došlo je do određenih pomaka u pozitivnom smislu, ali ima prostora za napredak. Osnovni uzroci propusta su neadekvatno djelovanje ljudskog faktora i nepoštovanje posebnih pravila zaštite na radu koja se odnose na izvođenje radova i radne postupke. Potrebna je kvalitetna suradnja predstavnika poslodavaca i radnika u radu odbora za zaštitu na radu, jer svi oni u značajnoj mjeri mogu pridonositi podizanju svijesti o značaju zaštite na radu. Danas se više nego ikad prije nameće imperativ ulaganja u ljudske resurse, a dio tog ulaganja je upravo zaštita na radu i zaštita zdravlja radnika.

SIGURNOST: Očito je da su na području zaštite zdravlja na radu kao i na području zaštite na radu potrebne konkretne promjene. Što bi trebalo učiniti?

BORIĆ: Potrebno je u suradnji s predstavnicima radnika i poslodavaca naći zajednički jezik i krenuti u izmjenu određenih propisa iz područja zaštite na radu kako bi se osigurala sigurna i zdrava radna okolina radnika. Čim prije treba se donijeti Nacionalni plan za zaštitu na radu za naredno šestogodišnje razdoblje, kojim se definira

jedinstvena nacionalna politika sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, a ove godine u planu je i donošenje Izmjena i dopuna Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita. Razmišljamo o nekim promjenama kod polaganja stručnog ispita, ali i uvođenju stalnog stručnog usavršavanja stručnjaka zaštite na radu s ciljem sustavnog unapređivanja sigurnosti i zaštite zdravlja radnika i osoba na radu, sprečavanja ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi s radom. Jedan od prioriteta je i donošenje niza podzakonskih akata iz nadležnosti ministarstva zdravstva.

SIGURNOST: Kako postići da zaštita na radu ne bude shvaćena nametanjem obveza, već dobrobiti za radnika, poslodavca i društvo u cjelini?

BORIĆ: Prema podacima Europske agencije za zaštitu na radu procjenjuje se da na svaki euro uložen u zaštitu na radu dolazi povrat od 2,2 eura, tako da od provođenja boljih politika u zaštiti na radu svi mogu imati koristi. Praćenjem troškova povezanih s ozljedama na radu, profesionalnim bolestima i bolestima u vezi s radom poslodavci mogu uvidjeti ekonomski interes za ulaganja u prevenciju. Primjerice, u mnogim drugim državama EU-a uobičajeno je da poslodavac ugovara osiguranja radnika od posljedica nesretnog slučaja putem različitih oblika kolektivnog osiguranja od nezgode, gdje je poslodavac ugovaratelj osiguranja, a radnici su osiguranci. Osiguranje radnika od posljedica nezgode važno je jer se time nastavlja i nadograđuje institut odgovornosti poslodavca za štetu uzrokovanu radnicima. Istraživanje na razini Unije u vezi s troškovima koji nastaju zbog ozljeda na radu i profesionalnih bolesti pokazalo je da članice za te troškove izdvajaju oko 3 % BDP-a godišnje. Zamislite da taj novac uložimo u prevenciju, a s druge strane uvedemo gospodarski poticaj kojim bi poslodavce nagrađivao za dobru organizaciju i provedbu mjera kojima se pridonosi sigurnim i zdravim radnim uvjetima, odnosno smanjenju ozljeda i profesionalnih bolesti. Takav cjeloviti pristup omogućio bi jasnije shvaćanje svih prednosti dobre zaštite na radu.

SIGURNOST: U proteklom razdoblju bilježimo učestaliju promjenu postojećih propisa iz područja zaštite na radu. Dojam je da se isto činilo stihijski, kozmetički, da su te promjene dovodile

do daljnje devastacije zaštite na radu. Time se stvarala percepcija da je problem u propisima, a ne u njihovoj provedbi. Hoće li se takav pristup promijeniti u narednom razdoblju?

BORIĆ: Vlada je donijela Odluku o instrumentima za usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije na temelju koje smo dužni uskladiti nacionalno zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU-a, tako da se pojedini propisi mijenjaju i donose zbog usklađivanja s pripadajućim direktivama pa se možda steći dojam da je riječ o kozmetičkoj promjeni. Propisi sigurno uvijek mogu biti bolji, ali njihovo donošenje nije jednostavan posao jer je potrebno voditi računa o svim i često sukobljenim zahtjevima i prijedlozima socijalnih partnera. Smatram da nije problem u samim propisima, već u provedbi gdje vidim prostora za napredak. Imate velik broj tvrtki koje posluju i do desetak godina, a da kod njih niti jednom nije proveden nikakav inspeksijski nadzor pa tako ni iz područja zaštite na radu. Svakako moramo iznaći model kojim bi se unaprijedilo provođenje zakonskih i podzakonskih propisa te na taj način potaknuti promjene i unaprijediti njihovu provedbu.

SIGURNOST: Bi li trebalo i u Hrvatskoj, kao što je toj slučaj u Sloveniji, parlament donositi nacionalni program zaštite na radu te na taj način dati potrebnu "težinu" i važnost tom području, a Vlada i socijalni partneri u nacionalnom tripartitnom tijelu nadzirati provedbu nacionalnog programa?

BORIĆ: Ne mislim da bi Hrvatski sabor trebao donositi nacionalni program zaštite na radu. Mislim da je sasvim u redu da ga donosi Vlada na prijedlog Nacionalnog vijeća. S obzirom da je Nacionalno vijeće tripartitno tijelo, držim da je ono dovoljno stručno da prati i nadzire provedbu nacionalnog programa.

SIGURNOST: Pojava koronavirusa istaknula je neke rizike, povezane kako sa samim virusom, tako i s promjenama u načinu obavljanja posla, posebno sa značajnim porastom rada na daljinu i rada od kuće, što pokreće novi skup pitanja o zaštiti na radu koje treba razmotriti. Znamo da svi nemaju uvjete za takav rad, a i pitanje sigurnosti nije adekvatno regulirano. Koje ste probleme uočili i kako ih riješiti?

BORIĆ: U najvećem broju slučajeva rada od kuće riječ je o administrativnim poslovima niskog rizika, u okruženju s računalnom opremom pa je zahtjeve u odnosu na prirodu poslova i veličinu rizika moguće osigurati i kod kuće radnika. Rad od kuće reguliran je postojećim Zakonom o radu te je u određenoj mjeri ugrađen u Pravilnik o zaštiti na radu za mjesta rada koji je stupio na snagu početkom listopada 2020. godine. Najviše pitanja postavljalo se u vezi s obvezom provođenja zakonskih i podzakonskih propisa iz zaštite na radu u stambenim objektima u kojima radnici povremeno obavljaju svoj rad. Uvažavajući činjenicu da stan, kuća ili drugi prostor u kojem radnik obavlja poslove s malim rizicima za poslodavca nije objekt namijenjen za rad već stambeni objekt ili objekt druge namjene, neovisno o tome radi li se o povremenom, pretežitom ili stalnom obavljanju navedenih poslova, obveze iz navedenog Pravilnika primjenjivat će se u onoj mjeri u kojoj ih je moguće osigurati u odnosu na osnovnu namjenu stambenog prostora i u skladu s prirodom poslova i veličinom rizika poslova koje radnik obavlja u tom prostoru za poslodavca. Uz pretpostavku da su zadovoljene odredbe propisa koji se odnose na stambene objekte, odredbe propisa zaštite na radu primijenit će se na odgovarajući način uz brigu o tome da sigurnost i zdravlje radnika ne budu ugroženi.

SIGURNOST: Osnovni uzrok mnogih nezgoda je izostanak prevencije i nepoštovanje propisa o zaštiti na radu. Prema nedavnim podacima 23 % svih subjekata u EU-28 ne provodi procjenu rizika, uz značajne razlike između država članica. Kako biste ocijenili situaciju o tom pitanju u Hrvatskoj?

BORIĆ: U Hrvatskoj ne postoji nikakvo detaljno istraživanje o tom pitanju, no situacija sigurno nije bajna. Osim problema neizrade procjene rizika od strane poslodavaca, problem je što se postojeće procjene ne ažuriraju pa ne odgovaraju stvarnom stanju. Provođenjem Akcijskog plana rasterećenja gospodarstva te izmjenama i dopunama nacionalnih propisa išlo se na „ruku“ poslodavcima pa je tako izmjenama i dopunama Pravilnika o izradi procjene rizika dana mogućnost poslodavcima da sami mogu izrađivati procjenu rizika za svoju tvrtku pod određenim uvjetima. Mnoge od tih procjena rizika nisu stručne, potpune i ne odgovaraju stvarnom stanju. Drugi

problem je što poslodavci koriste tu mogućnost na način da angažiraju vanjske suradnike koji im izrađuju procjene rizika, bez prethodne provjere njihove stručnosti i znanja. Smatram da će biti potrebno, uz suglasnost socijalnih partnera, donijeti izmjene propisa o tom pitanju. Ako procjena rizika nije dobra, onda imate domino efekt na cjelokupni sustav zaštite na radu jer jedan nedostatak vuče drugi i tako dalje.

SIGURNOST: U Hrvatskoj djeluje značajan broj ovlaštenih osoba za poslove zaštite na radu. Sudjelovali ste u nadzoru njihovog rada, imate uvid u njihov rad. Kako ocjenjujete njihov doprinos unapređivanju zaštite na radu i koji su propusti uočeni?

BORIĆ: Kroz stručan nadzor koji sam obavljala u proteklih četiri godine stekla sam dojam da je njihov rad ključan u doprinosu unapređivanja stanja zaštite na radu. Trenutno u Hrvatskoj djeluje 178 pravnih i fizičkih osoba, a unazad dvije godine evidentan je porast broja fizičkih osoba za obavljanje poslova zaštite na radu, dok je broj pravnih osoba u padu. Njihov rad se kontrolira, a u slučaju da povjerenstvo u nadzoru utvrdi propuste u radu ovlaštene osobe, ono tada odlučuje jesu li ti propusti veliki, kontinuirani i namjerno izazvani ili se propusti sporadično događaju. Povjerenstvo ima diskrecijsko pravo ovlaštenoj osobi naložiti da u određenom roku otkloni nedostatak ili donijeti odluku o oduzimanju ovlaštenja. Najčešći propusti koji su utvrđeni su: nepotpuni i neusklađeni Poslovnici o radu ovlaštene osobe, nepravilno popunjavanje zapisnika o osposobljenosti radnika za rad na siguran način, zatim programi osposobljavanja nisu izrađivani na način da prate opasnosti, štetnosti i napore procijenjene procjenom rizika, odnosno nisu usklađeni s procjenom rizika, a procjene rizika ne izrađuju se u skladu s Pravilnikom o izradi procjene rizika.

SIGURNOST: U Hrvatskoj ministarstvo za rad izdaje ovlaštenja za rad pravnim i fizičkim osobama za poslove zaštite na radu, prikuplja podatke, a ujedno i nadzire njihov rad. Primjera radi u Sloveniji ministar nadležan za rad izdaje licencu na rok od 7 godina za obavljanje periodičnih ispitivanja štetnosti u radnom okruženju te povremeni pregled i ispitivanja opreme za rad. Dokumenti izdani u obavljanju profesionalnih zadataka moraju omogućiti sljedivost i transparentnost. No-

sitelj dozvole mora dostavljati godišnja izvješća o zadacima koje obavlja ministarstvu nadležnom za rad najkasnije do kraja veljače za prethodnu godinu. Nadzor nad obavljanjem stručnih zadataka, na temelju zahtjeva ili godišnjeg izvješća, provodi inspekcija rada izravno kod nositelja dozvole, naručitelja profesionalnih zadataka ili kod oba. Iz ovoga je vidljivo da u Sloveniji postoji jasno razgraničenje nadležnosti između procesa izdavanja dozvola i izvještavanja i s druge strane stručnog nadzora. Kakva je bila dosadašnja suradnja sektora i inspekcije zaštite na radu te bi li trebalo učiniti određene promjene?

BORIĆ: Slovenija ima nešto drugačije riješeno pitanje izdavanja ovlaštenja i njihovog nadzora. Ono što me veseli jest činjenica da se slovenski kolege raspituju za naš Informacijski sustav zaštite na radu kojim provodimo jednu vrstu nadzora nad radom ovlaštenih osoba i to je segment koji se njima iznimno sviđa. Moram priznati da je suradnja ministarstva nadležnog za rad i tijela nadležnog za inspekcijske poslove iz područja zaštite na radu oduvijek bila na zavidnoj razini. Neizbježna je suradnja ministarstva i inspekcije kod donošenja novih propisa ili donošenja izmjena i dopuna propisa, a u planu su promjene načina da se inspekcijsko tijelo uključi u nadzor dokumentacije kod poslodavca, a koju izdaju ovlaštene osobe i to pristupom i uvidom u informacijsku bazu podataka putem Informacijskog sustava zaštite na radu. Tako ćemo imati bolju kontrolu rada ovlaštenih osoba, veću zaštitu poslodavaca, ali i unosa zapisa u Informacijski sustav zaštite na radu.

SIGURNOST: Ovlaštene tvrtke trebale bi raspolagati kvalitetnom opremom za provođenje određenih ispitivanja i mjerenja, i to ne samo dokazujući vlasništvo već i ispunjavanje visokih referenci te opreme koja jamče precizan i istovjetan rezultat provedenih ispitivanja. Planira li se o ovom pitanju nešto promijeniti, odnosno unaprijediti?

BORIĆ: Navedene promjene smo proveli stupanjem na snagu Pravilnika o ovlaštenjima za poslove zaštite na radu, gdje je propisano da ovlaštene osobe moraju imati u svojem vlasništvu mjernu i ispitnu radnu opremu koja u skladu s drugim propisom mora bit mjerena u propisanim rokovima. Već smo tom mjerom uveli „reda“ u njihov rad jer je ranijim propisom bilo moguće

da mjerna i ispitna oprema ne mora biti u njihovom vlasništvu i tu je bilo prostora za raznorazne malverzacije. U samu kvalitetu mjerne i ispitne opreme ne možemo ulaziti, ali to svakako znaju prepoznati poslodavci koji koriste njihove usluge, jer isključivo dogovaraju poslove ispitivanja s onom ovlaštenom osobom za koju imaju saznanja da ima kvalitetnu opremu.

SIGURNOST: Razmišlja li se o provedbi „screeninga“ putem inspekcijskog nadzora provedenih ispitivanja zbog konkretne provjere onoga što je navedeno u zapisniku?

BORIĆ: Da, to je upravo ono što sam Vam ranije spomenula o pitanju suradnje s inspektoratom i unapređivanjem suradnje. To je nešto na čemu ćemo ove godine raditi i truditi se da što prije dođe do provedbe.

SIGURNOST: Informacijski sustav zaštite na radu koji je pripremio Zavod za unapređivanje zaštite na radu, a preuzelo resorno ministarstvo omogućava bolji uvid u rad ovlaštenih osoba kao i šire aktivnosti u području zaštite na radu. Jeste li zadovoljni ažurnošću i kvalitetom unosa podataka i da li je nakon unosa korištenje tih podataka ograničeno i zaštićeno?

BORIĆ: Zadovoljni smo ažurnošću unosa podataka, tim više što je kod implementacije i puštanja u rad Informacijskog sustava zaštite na radu bilo dosta prijedora i otpora od strane ovlaštenih osoba zbog obveze unosa podataka, no sustav je zaživio. Informacijski sustav zaštite na radu doživio je i svoj razvoj pa je tijekom veća puštena u rad verzija 2.0 koja omogućava korisnicima brže i efikasnije unošenje podataka. Razvojem tehnologija moramo razvijati i naš sustav, a korištenje tih podataka je vrlo ograničeno i izvrsno zaštićeno.

SIGURNOST: Zavod za unapređivanje zaštite na radu izradio je i potpisao ugovor krajem 2018. g. o provedbi projekta „Razvoj sustava e-učenja, upravljanja i praćenja zaštite na radu“, vrijednog 5.046.422,40 kuna. Projekt se u 85-postotnom iznosu financira sredstvima Europskog socijalnog fonda (ESF) i trebao je završiti krajem prošle godine. Imate li informacije što je s tim projektom koji je prestankom rada Zavoda trebalo realizirati ministarstvo nadležno za rad?

BORIĆ: S obzirom da je Zavod 1. siječnja 2019. godine prestao djelovati, tadašnje Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava preuzelo je sve poslove Zavoda kao i zaposlenike. Samim time preuzelo je i obvezu provođenja navedenog projekta. Kako bi sve bilo u skladu s pravilima struke, Ministarstvo je moralo odraditi potrebne korake oko potpisivanja dodataka ugovora kojima je definirano preuzimanje projekta, što je zahtijevalo određeno vrijeme i zbog čega je rok završetka projekta prolongiran. Sada smo završili natječaj za javnu nabavu u vezi s provođenjem projekta i uskoro se očekuje njegova realizacija.

SIGURNOST: Ključan dokument u zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu, a posebno prevenciji je procjena rizika. Omogućeno je da taj najvažniji dokument za svoje potrebe izrađuje sam poslodavac. Međutim, činjenica je da velik broj poslodavaca pa i njihovih podređenih nema potrebna znanja da bi mogao pridonijeti izradi kvalitetne procjene ili njezinom ažuriranju. Pored toga, u izradu procjene rizika ne uključuju se drugi stručnjaci ovisno o djelatnosti i specifičnostima u pojedinim tvrtkama i ustanovama, a može se zamijetiti i da se procjene izrađene od strane ovlaštenih tvrtki često bitno razlikuju u pristupu, sadržaju i mjerama. Kako to promijeniti?

BORIĆ: Na taj problem sam se već osvrnula. Jedan od načina rješavanja tog problema je u izmjeni propisa kojim bi se propisalo da poslodavac može izrađivati procjenu rizika sam za svoje potrebe ako ima zaposlenog stručnjaka zaštite na radu. Drugi način je povezan s provedbom spomenutog projekta kojim se planira izraditi dodatnih 30 „OiRA alata“ za procjenjivanje rizika te metodološke online aplikacije za procjenu rizika pod nazivom „Risko“.

SIGURNOST: Važećim Zakonom o zaštiti na radu jasno je određena dužnost ministra nadležnog za zdravlje da odredi broj sati koji specijalist medicine rada, ovisno o djelatnosti tvrtke, mora provesti kod poslodavca. Ovu odredbu u svojem zakonodavstvu imaju gotovo sve zemlje EU-a i ona je u skladu s Konvencijom MOR-a br. 151 koju je Hrvatska dužna primijeniti. Kao što je poznato već skoro 7 godina nema ovog i još tri provedbena propisa. Iako je sektor zdravstva nositelj ove obveze, ne može se isključiti niti dosadašnja pasivnost sektora rada. Hoće li se to promijeniti?

BORIĆ: Ministarstvo zdravstva je u studenom 2020. godine dostavilo Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike sve navedene propise na iskazivanje mišljenja, što smo mi i učinili i vjerujem kako ćemo u ovoj godini donijeti potrebne propise.

SIGURNOST: Stručni ispiti za stručnjake zaštite na radu vrlo su važni za ukupnu kvalitetu i unapređenje područja zaštite na radu. Dulji niz godina provedba ispita nije na očekivanoj razini. Nije li vrijeme da se učine promjene. Logično bi bilo da osobe koje su završile studij sigurnosti i zaštite ne polažu dodatni ispit već praktično rade na tim poslovima najmanje 2 godine da bi mogle samostalno dalje raditi. Osobe drugih struka trebale bi pohađati određeni broj sati nastave, a zatim polagati ispit, i to teoretski i praktični dio s težištem na izradu procjene rizika, s time da bi se teoretski dio ispita mogao provesti i online. Koje je vaše mišljenje o ovom pitanju?

BORIĆ: Ove godine planiraju se izmjene i dopune Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita te smo mišljenja da je svakako nešto potrebno promijeniti i u tom segmentu. Ideje postoje, ali ih trebamo usuglasiti sa socijalnim partnerima, što uvijek ide malo teže kada je riječ o pooštavanju propisa.

SIGURNOST: Samozaposlene osobe čine 16,4 % ukupnog broja zaposlenih unutar EU-a. Preporukom Vijeća EU-a o samozaposlenima države-članice potiču se na promicanje njihove sigurnosti i zdravlja te njihovo uključivanje u područje primjene nacionalnog zakonodavstva. Upozorava se da „samozaposleni radnici, bez obzira na to rade li sami ili uz zaposlenike, mogu biti izloženi rizicima za zdravlje i sigurnost sličnim onima koje doživljavaju zaposlenici“. Primjera radi, u nama suđenoj Sloveniji samozaposlena osoba mora procijeniti rizik. Ako utvrdi da postoje rizici od nezgoda, profesionalnih bolesti i bolesti povezanih s radom, mora sastaviti pisanu izjavu o sigurnosti s procjenom rizika i odrediti mjere za osiguranje sigurnosti i zdravlja na radu. U Hrvatskoj imamo potpuno drugačije, tj. "labavo" i neobvezujuće rješenje.

BORIĆ: Samozaposlene osobe se izrijeком ne spominju u odredbama Zakona o zaštiti na radu, a odredbom članka 76. Zakona, pod pojmom

drugih osoba (izvođača) obuhvaćene su i samozaposlene osobe i to na mjestima rada gdje radove izvode dva ili više izvođača, kao u slučaju obavljanja radova na privrednim ili pokretnim gradilištima. U slučaju da se ne radi o zajedničkim mjestima rada, poput gradilišta, samozaposlena osoba ne mora biti osposobljena za rad na siguran način, ne mora imati izraženu procjenu rizika, ne mora ispunjavati uvjete za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, sredstva rada ne moraju se ispitivati niti se moraju ispitivati čimbenici radnog okoliša, ne moraju se ispitivati instalacije, mjesta rada ne moraju biti u skladu s posebnim propisom, a nema i obveze prijave teške i smrtne ozljede.

SIGURNOST: Istraživanje Eurofounda pokazuje da oni koji rade više poslova u prosjeku rade dulje 48 sati ili više tjedno i više od 10 sati dnevno. Osim toga, njihovo je radno vrijeme netipično jer često rade noću, subotom i nedjeljom. Sve to ima negativne posljedice za njihovo zdravlje i dobrobit, na primjer, povećani rizik od kardiovaskularnih bolesti, umora, problema sa spavanjem, anksioznosti, depresije, gastrointestinalnih problema. Potonje se odražava i na slabe mogućnosti usklađivanja radnog i privatnog života. Planirate li o ovom i drugim pitanjima poticati Sektor za radne odnose kako bi se određena pitanja iz područja rada uskladila s potrebnom skrbi o zdravlju i sigurnosti radnika?

BORIĆ: Međusobno ćemo poticati jedni druge kako bismo bili što izvrsniji u svojem radu. Uvijek je postojala dobra suradnja između Sektora za rad i Sektora za zaštitu na radu što će se nastaviti dalje.

SIGURNOST: U Hrvatskoj se stalno otkriva "nešto novo" iako je sve regulirano i jasno. Primjera radi, u vezi s COVID-19 i higijenom ruku naloženo je da osnivači obrazovnih ustanova moraju osigurati sapun, toplu vodu, papirnate ručnike. Zatim, sada se pred početak drugog polugodišta u školama odlučilo da prvi dan treba provesti vježbu evakuacije i spašavanja! Kao da do sada sve to nije bila redovita obveza. A jedno i drugo kao i niz drugih pitanja obveza je iz Zakona o zaštiti na radu i svaki poslodavac odgovoran je za organizaciju i provedbu tih mjera. U čemu je problem, u neznanju ili u nemarnom pristupu izvršavanju propisanih obveza?

BORIĆ: Postoji određena doza neznanja i nemara, ali i pristupa provođenju propisa. Vraćam se na svijest poslodavaca o važnosti provođenja propisa iz područja zaštite na radu, jer se nažalost u većini slučajeva djeluje i postupa u skladu s propisima tek kada se dogodi neka neželjena situacija. Kada se tako nešto dogodi, poslodavac se naglo osvještava, ali je tada prekasno za provođenje bilo kakvih mjera jer niti jedna mjera ne može spriječiti nesreću koja se već dogodila. Ista je stvar sada s provođenjem vježbi evakuacije i spašavanja. Sama sam nemalo puta bila svjedokom kada se poslodavci i radnici ismijavaju s provođenjem vježbi evakuacije. Međutim, nakon potresa koji se ranije dogodio u Zagrebu, a sada i u Petrinji mislim da nikome više neće pasti na pamet takva vrsta ismijavanja.

SIGURNOST: Što mislite o već nekoliko puta aktualiziranoj potrebi proširenja sastava Nacionalnog vijeća za zaštitu na radu, kao savjetodavnog tijela Vlade, s iskusnim osobama koje mogu dati konkretan doprinos planiranju i usmjeravanju aktivnosti zbog postizanja veće razine sigurnosti i zdravlja na radu i za opći razvoj kulture sigurnosti u Hrvatskoj?

BORIĆ: Moje je mišljenje da u sastavu Nacionalnog vijeća za zaštitu na radu već djeluju iskusne i stručne osobe iz područja zaštite na radu. Sastav se u prethodnoj izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti na radu nadopunio sa stručnjacima iz područja zdravstva uz stručnjake iz sastava socijalnih partnera. Imalo bi mi smisla kada bi se u rad Nacionalnog vijeća uključili i predstavnici obrazovnih institucija iz područja zaštite na radu kako bismo dobili širu sliku i s aspekta obrazovanja.

SIGURNOST: Zahvaljujem vam na razgovoru i želim uspješan rad na promicanju vrijednosti zdravog i sigurnog radnog okruženja. Nadam se da zajedničkom suradnjom kroz časopis "Sigurnost" koji ima 63-godišnju tradiciju izlaženja, a posebno u sklopu Akademije sigurnosti možemo uspješno provoditi planove izobrazbe i stalnog stručnog usavršavanja stručnjaka zaštite na radu, posebno onih iz ovlaštenih osoba, a u skladu s njihovim ovlaštenjima. Istovremeno okupljanjem struke u Klubu sigurnosti možemo organizirati stručni forum s ciljem ključnog utjecaja stručne javnosti na oblikovanje i provođenje propisa, programa i strateških dokumenata u području zaštite na radu i integralne sigurnosti.

*Urednik rubrike Gost-urednik:
mr. sig. Vitomir Begović*